

Адыгэ Республикаэм и Правительствэ иғъэзет

Ильэсым ыкІЭМ нэс аухыщ

Адыгэ Республикаем и Лышъхъэу Къумпыл Мурат псауныгъэр къэухъумэгъэним икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Адыгэ республикэ клиническэ сымэджэщым» епхыгъэ диагностическэ гупчэу ашырэм тыгъуасэ щылагъ.

Іофтшәнхәр зэрэлтыкүат-хәрэм зыщигъэгъозагъ, псө-ольтшәхәм гүщүэгъ афэхүргъ, анахъэу аналэ зытырагъэтын фее лъэнүкъохәр кыгъэнэфа-гъэх. Непэ ехууллэу къатиб-лэу зэтет псөуальэм ыпкъ да-щэягъ, нэмымк! Іофтшәнхәр джы-ра уахьтэм щакъох.

ре ухытэм щекх.

УФ-м икъэралыгъо програм-
мэу «Псаунгъэр къеухумэгъ-
ныр» зыфиорэм къыдыхэллы-
тагъэу мы псэуалъэр альэп-
сы. Министрэу Мэрэтыкъо Ру-
стем къызэриуагъэмкэ, зэ-
клемки ац сомэ миллион 538,7-
ра пэвагъэхьашт. Аш шышшэв

сомэ миллион 435,9-р — федеральнэ гупчэм, миллионы 102,8-р республикэ бюджетым къатлупщых. Мыш хэхьэ сомэ миллион 212-рэ фэдиз зытэ- фэшт медицинэ оборудовани- ем ишэфын. Джырэ уахтэ- сомэ миллион 248,6-рэ агъэ- федэльях.

ликэм щыпсөүхэрэм джыри нахъ апэблагъэ хъушт, зидунай зыхъожхэрэм япчыагъэ къышыкъэшт, тицыфхэм агъашэрэм хахъошт.

— «Бережливая поликлиника»
зывифиорэ программэр
гъэфедэгъэнымкэ опыт гъэнэ
фагъэ тэлкэль, мы учрежде-
ниемки ap лоубытылэу щы-
тын фае. Медицинэ лоныгъу-
зищыкгээ цыфхэу гупчэм
кьеулгэхэрэм яфэло-фашэхэр
зэрифэшьуашэу гъэцкгэлгээн
хэм, нэмькэ лъэныкъохэм яп-
хыгъэ лофтгъохэм пэшоры-
гъэшьэу ягулышасэгъэн фае. Аи-

дактоу электрическэ, интернет ыкы телефон сетьхэр учреждением ешэлгээнхэм фытегъэпсыхьагъэу аужырэ шапхъэхэм адиштэрэ амалхэр кызыфэдгээфедэнхэм мэхъянэшхо ил. Джаш фэдэу гупчэм кылыпыштиль чылгэхэр зэтегъэпсыхъэгъэнхэм, чылгхэр щигъэтысыгъэнхэм ялхыгъэ тофшиэнри гъэцжэлгээн зэрэфаер зыщыдгэгъупшэ хъущтэп, — кылыуагъ Күмпича Мурат.

ТХЪАРКЬОХЬО Адам.
Сурэтхэр А. Гусевым ты-
рихыгъэх.

Мылькур зэрагъэфедэрэм льыпльэшт

Адыгэ Республикаем и Лышъхъэу Къумпыл Мурат игъэкъотыгъэ гъецкъэжъынхэр зерашыл! Эгъехэ къэлэцъыкъу йыгып! Эхъэу «Звоночек» (Мыекъуапэ) ыкъи «Золотая рыбка» (Мыекъопэ район) зыфылохэрэм тыгъуасэ ашылагъ.

Непэрэ мафэхэм яхуулэү мы учреждениехэм язэтгэгээ-
псыхан зынагээсэгтэй, тооф-
шлэнхэр зэрэлъякыгат эхэрэм
защицгээгъозагь. Шүгуу къэд-
гээкыжын, УФ-м и Прези-
дент ИлэгчЧайгэнэ фонл къы-

хэхыгъээ мылькумкіэ мыхэр агъэцкіэжых. Ахьщэр блэ-кыгъээ ильэсэм ыкіэм республикам кынажкіэхъяг.

публикациям «Звоночек»

нэбгыри 140-мэ ательятааг
Ильэс пчъагъэхэм къаклоц
псэуальзэм игъэкотыгэ гъэ-
цеклэжынхэр зэрэшымыкуа-
гъэхэм къыхэклыкэ аш изы-
тет шапхъэхэм адимыштэжьи
хүүгээ. Зорал сундаган эмжээ

изэтэгжээс хан сомэ миллион 14,2-м ехүү пэуягуяа ёхьгацт Унашхъяар ыкли дэлхийн, псырыктуулээр ыкли канализациер агъецкэлжээж юштын, электричествэр зэрэглээр линиехэр зөвлөхүү юштын, замжилж юштын

хэри къыдыхэлтыгъэх. Непэ
өхүулэу дэпкъех эзфащагъэх,
штукатуркэ ашыгъэх, хэкъир
дашыгът. Зэрэгэнэфагъэмкэ,
2018-рэ ильэсүм мэкьюогъум
и 30-м нэс кілэццыкыл ын-
тилар кызыгъахжинт.

(Икзах я 2-рэ н ит)

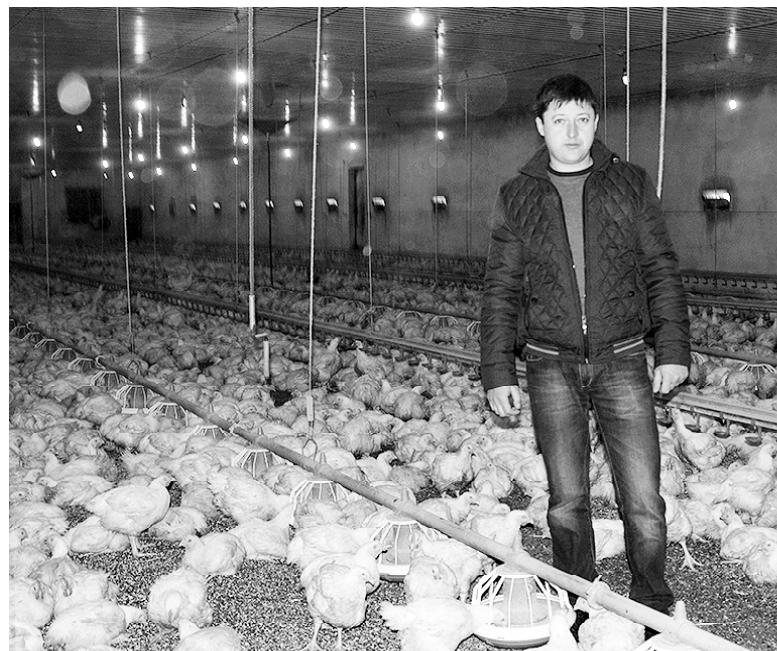
Мэкъумэш хъызмэтыр

ЕгъэжьапIэ зиIэм...

Унэе фермерскэ хъызмэтшапIэхэм къэралыгъо IэпыIэгъу ятыгъэним фэгъэхыгъэ федэральнэ программэм Ioф зышIэрэм зиушъомбъуным пае грант етыгъэним изакъоп къыдыхэлтыгъэр. КызэIузыхы зышIонгъохэм ащ игъэпсын пэIуагъэхъанэу ащ фэдэ IэпыIэгъу арагъэгъотынэу кыщено.

Ащ фэдэу грантыр егъэжьапIэ зиIэм зиIем шапIэхэм ащыц джырэблагъэ тыздэшыгъэр. Ар кызэIузыхы Сергея Бондаренкэм ильэс 35-рэ ныIэп ыныбжыр, станицэ Джалдэжэм щэпсэу. Ятэу Александр кыгъэшагъэм инахыбэр мэкъумэш хъызмэтын зэрэритыгъэр ары мэкъумэш-фермерскэ хъызмэтшапIэ ыгъэпсын им фэзыщаgъэр. Четылым непэ уасэ зэрэфашиyрэм, шуагъэу хэлдэйн бэрэ игугу зэрашырэм

зыратыгъэр. ЕгъэжьапIэ пшынэу мыльку кыуатын им пае ыпэрапшэу мэкъумэш хъызмэтын фытегъэпсыхъээгъэ чыгу Iахь зэбгээгъотын фау щит. Сергей чыгу хъызмэтшапIэ зиIем тетэу къыдихыгъ. НахыпекIэ ащ фермэ тетигъ, амыгъэфеджъхэу зэхэтэкъогъэ псэуальхээр щытыгъэх... Ятэ кыдеIэзэ чыпIэр ыгъэкъэбзагъ, программэм кызээрэшыдэлтыгъэм тетэу бизнес-планыр зэхигъеуцагъ, ахьщу ащ

фэшI чэтхэм яхун нахыбэу федэ кыхыщтуу ылъытагъыки ар кыхихыгъ.

Iэккыбым кырамыщу мыш кыщыдаагъэкырэ продукциер дгъэфедэним тыкыфэкъоним пае фермерскэ хъызмэтшапIэхэм къэралыгъо IэпыIэгъу ятыгъэним фэгъэхыгъэ программэр заштэгъэ 2013-рэ ильэсир ары грантыр ащ кы-

кыгъэнэфагъэм ипроцент 40-у еже иунаеи иэн фаер зэрэлэклэри кыуушхъатыгъ.

ПстэумкI сомэ миллионы 9-рэ мини 198-рэ грантэу кынаталыгъэр. Ятэрэ ежырэ зэдэIэхээ 2014-рэ ильэсим чэтхэр зиIыгъыгъишт псэуальэр агъеуцугъ, лэжыгъэ тоин 500 чэфэним тельтигъэрэу ягъыпIэ ашыгъ.

мэ ильэсре апыйлыгъэх ыкIи кыкыкIэлтыкIорэ 2015-рэ ильэсим икъихъагъум обрудование ишыкIагъэри кыщэфи, хъызмэтшапIэ ытIупшыгъ. Непи Сергей ятэ илэпыIэгъо Ioф ешIэ. Лыр къэзытырэ чэт лъялкъхэр аыгъых. Чэц-зымафэ нахыбэ амынбъэу чэтжыхэр кыщэфыкхэш, ахъух. Ахэм чэц-мэфэ 45-рэ аныбжу

ным пыльхэри продукцием илгээкынкIэ кын альгъу. Чэц-мэфэ 45-рэ зиIыбжь чэтхэр, шалхъэмкIэ, тхъамэфитум кыклоцI ыгъэкынхэу щит. Щэфакло зэрэшьмыIэм кыххэкынкIэ тэ мэзитурэ тыпылтын фау хуульэ. Ащ фэдизим чэтхэм

зыхъукIэ, зэрэпсао Iуагъэкынхэу рагъажкэ. Апэрэ уахтэхэм чэтжыхэр Ростов хэкүм кыращищтыгъэх, блэкIыгъэ ильэсим кыщыублагъэу ёжь Джэджэ районим щащэфых. Ioфхэр мыдэеу зызетырагъэуцхэм, хъызмэтшапIэм зиIагъэушъомбъунэу, 2016-рэ ильэсим ежхэм ямылькукIэ джыри зы псэуальэр агъеуцугъ, лэжыгъэр зычэлтиштири нахь инэу, тонн 1000-м тельтигъэрэу, ашыгъ, чыгу хъызмэтшапIэ зытэтири къашхъягъ.

Чэтхэм арагъэшхэрэ лэжыгъэр ежхэм кыагъэкIы, ау чыгур зэрэмакIэм кыххэкынкIэ (гектар 20 алыгъыр), гъэм Iуагъэхыгъэр имыкIоу, къащэфын фау мэхъу. ТызщыкIогъэ уахтэм корпуситумы чэт мин 36-м ехъу ачIэсигъ.

— Апэрэ уахтэхэм сатыушынымкIэ зыпари гумэкыгъо тиагъэл, ау блэкIыгъэ ильэсим ыкIем ащ изэхэшэн нахь кын къэхху, — ыIуагъ Сергей. — ГүхэкIими, тэ тизакъоп ащ фэдэ гумэкыгъо зилэр, нэмийкI хъызмэтшапIэ чэтхуу-

мылькоу атебгъэкIуадэрэ зэрэубгъэкIихэрэ уасэм кыгъэшшыпкъэжырэп.

Унэгъубаbхэм яшагхэм гъэбылтыгъэу ащ фэдэ чэтхуупIэхэр ашагъэпсыгъэу, шъэфэу япродукции IуагъэкIы. Ахэм яхызмэт мылькоу пэIуагъахъэрэ бэкIэ зэрэнхах макIэм фэшI нахь пыутэу чэтхэр IуагъэкIих. Ахэм яягъе къаклоу Сергей елтытэ. Ioфхэр нахышу мыххуухэм, джы чэтэу ыыгъхэр IуагъэкIхэм, ащ ыуж чэтжыхэр кызызищэфытхэ палъэр лъялкъэктэн фау хууштэу ары кызызэрэтиуагъэр.

Сергей яхызмэтшапIэ ныбжыкI, хэхъонигъэхэр джыри ыл Iильх ныIэп. Ар кынтуу Ioфхэр илэхэм ягуть къешымы, ыгу зэрэмикIодырэм, кызыэрэзэтемууцхыкIе. Сыд фэдэ пэриохуу Ѣынэныгъэм кыифихыгъеми, ыпекIэ лъялкъотэнэу, ихызмэтшапIэ зиушъомбъунэу тэри фэтэо.

ХҮҮТ Нэфсэт.
Сурэтхэр Iашынэ Аслын тирихыгъэх.

Цыфхэр рагъэблэгъэштых

«РегистрациемкIэ, кадастремкIэ ыкIи картографиемкIэ Федеральнэ къэралыгъо кыулыкIум (Росреестр) Урысие Федерацием исубъектхэм ашыпсэурэ цыфхэм апае «День консультаций» зыфиорэр 2018-рэ ильэсим гъэтхапэм и 1-м афызэхищэшт.

А ioftxabzэм dackoy Rosreestrem и ГээорышапIэу Адыгэ Республиком щыэм ыкIи Федеральнэ кадастровэ палатэм икъутамэ ведомствэм iofoшIэн фэгъэхыгъэу ыпкэ хэмьтэй эу консультациехэр цыфхэм афызэхищэштых. Джаш фэдэу электроннэ шыкIэм тетэу Rosreestrem ифэло-фашхэрэ зэр-фагъэцэкIэштхэм ашыгъэгъозэштых. Консультациер сыхатыр 13.00-м кыщэгъэжьагъэу сыхатыр 20.00-м нэс Rosreestrem и ГээорышапIэу Адыгэ Республиком щыэм ыкIи къэралыгъо учреждениеу «ФКП Rosreestrem» AP-мкIэ икъутамэ ашыкIоштых.

Rosreestrem загъэпсыгъэр ильэс 10 ыкIи амьгъэкIоштыхырэ мыльку къэралыгъо регистраце шыгъэнымкIэ УФ-м исистемэ зызэхашагъэр ильэс 20 зэрэхуэрэ мы ioftxabzэр афэгъэ-

хыгъ. Федеральнэ унашью «О государственной регистрации прав на недвижимое имущество и сделок с ним» зыфиорэм 1998-рэ ильэсим щылэ мызэм и 31-м щегъэжьагъэу klyaché илэ хуугъэ. Амьгъэкоштырэ мылькур тхыгъэнымкIэ фитынгъэу Ѣылэхэм ягъэзеклон хэхъонигъэхэр ышынхэм хэбэгъэуцугъэм игъэцэлкэн пэублэ фэхүгъ: регистрацием гъэзекIуакIэу илэр къэзыгъэнэфэрэ шэпхэе шхъаIэхэр гъэнэфагъэх ыкIи мыш фэгъэзэгъэ кыулыкIум унашьюхэр ышынхэмкIэ лъэнинкIо шхъаIэхэр кыдыхэлтыгъэх хуугъэх. Ащ ишыагъэкIэ къэралыгъо пшъэрэиль шхъаIэхэм ашышэу амьгъэкоштырэ мылькум игъэзеклон зэхэшагъэ хуугъэ, инвестицием алъэнинкIэ къэралыгъом иамалхэм ахъухыгъ, цыфхэм яфитынгъэхэр ухумагъэх хуугъэ.

Ильэс 20 фэдиз хуугъэу Ioф зышIэрэ системэм 2018-рэ ильэсим щылэ маазэм и 1-м ехъулэу амьгъэкоштырэ мыль-

кум иобъект 625249-мэ алъэнинкIэ фитынгъэ къязытырэ тхыльтхэр Адыгэеим щафагъэхъазырыгъэх: ащ щыщу 236158-рэ чыгу Iахьых, 389091-р псэолъяшынм иобъектых, фэтэрих, нэмийкIхэрэ.

Ильэс зэкэлткIохэм регистрациемкIэ системэм зэхъокIынгъэхэр фэхъуягъэх: объектын иткын мэфэ 30 пэIуагъэштгъэмэ, джы хэбзэгъэуцугъэм кызыэрэригъэнафэрэмкIэ, ар мэфи 7-м шлокIырэп, лъялкъэхэрэ зиIагъэуцугъэм тетэу алэкэзэгъэхъэрэм мэфитлукIэ кыафайыгъы. УФ-м инэмийкI шольтыр амьгъэкоштырэ мылькур зызытхы шылдогъохэм яргион имыкIхэу тхыльтхэр агъэхъазырынхэ амал я.

Rosreestrem непэ ыгъэцэкIэрэ пшъэрильхэм ашыштых къэралыгъо кадастэрэ уасэр гъэнэфэгъэнэир, геодезием ыкIи картографием алъэнинкIэ федеральнэ къэралыгъо лъялпъэнэр зэхэшгъэнэир, нэмийкIхэрэ. Мыш ехъулэу Ioф ашэ къэралыгъо учреждениехэу «ФКП Rosreestrem» «Центр геодезии, картографии и ИПД» зыфиорэмэ. **KIAPЭ Фатим.**

Культурэм и Унэ агъэцэкIэжьыгъ

Теуцожь районымкээ Джаджэхьаблэ культурэм и Унэу дэтым изытет дэй дэдэ хуугъагъэу зигъэцэкIэжьын тъерекло фежъэгъагъэхэр зэраухыгъэр зытэшIэм, чыпIэ коим ипащэу Уджыху Алый зыIудгъэкIагъ. Тыфэягъ мы Ioфым кIэшакло фэхъуагъэр, мылькоу пэIухъагъэр къэзытIупщиgъэр, нэмыкI лъэныкьюхэри зэдгэшIэнхэу.

Культурэм и Унэ гъэцэкIэжьынышохэр рашилIэнэу зэрэштыр бэшIагъэу районым щызэхагъеуцогъэгъэ планым къыдильтэштыгъ. Ау мыльку щымыIэм Ioфир кIигъэкIыщтыгъэп. Нэужым тиклалэхэу Мыекуапэ дэсхэм а лъэханым республикэм и Премьер-министрэстрагъэу, джыти Лышыхъэу КъумпIыл Мурат къуаджем гумэкIыгъоу дэлтим щагъэгъозэгъагъ. Джары Ioфым къе-жьапэ фэхъуагъэр. Тхваегъэпсэу КъумпIыл Мурат, культурэмкээ министрэри къыгъэкIуагъ, район

У.А.: Ахэр бэдээ мэхъух. Мары тичахъэмэ пльэгъун ар умышIажынэу зэрэзетыгъэпсихъажыгъэр. КъыкIэшхыщтыгъэти, унашхъэр зэблахъугъэ. Залми, сценэми яджэхашохэри зэхшIухъагъэхэу, уащыгъэлау щытIагъэти, кIэ арадзэхъыгъ, дэпкхэри агъэцэкIыгъэх, кла-шьом кIэлүлIэгъэгъэ онтэгъушхор къыкIэзынкэ щынагъоу щытIагъэти рахыхъихи, икIэ-рыкIуа ашыкъыгъ.

Фойери зэтIагъэпсихъажы, унэ кIоцIри ауштэу зэпэлы-дыхъу загъэцэкIэжьым, къэ-

администрацием ипащэу Хач-мамыкю Азэмати ыльэкI къы-гъенагъэп. Лышыхъэм мы Ioftygor инэпльэгъу зэрэrimыгъэкIыгъэм ишIуагъэкIэ федеральнэ программэу «Развитие культуры и туризма на 2013 — 2020 годы» ыкIи партиеу «Единэ Россиям «ипроектэу «Местный дом культуры» зы-фиохэрэм ахагъафи, мыльку къафатIупщиgъ.

Ятлонэрэ этажым ибалкони, икоридори, картиинэ галереи агъэцэкIэжьыгъэх. Ахьшэу къатIупщиgъэр имыкку зэхбум, а Ioftshenхэр зытIагъэцэкIагъэхэр ежь культурэм и Унэ щылажъ-хэрэр ары. Тэри тльэкIыщтыр арыти, джэхашьор зэрагъэлэшт краскэр афэтщэфыгъ, нэмыкI цыкIу-шьоклоу ящыкIагъэхэр аэкIэдгъэхъагъ, Ioftshenхэр тъэ-цэklагъэхэ зэрэхъурэм тынаэ тедгээтигъ.

Корр.: Сыд фэдэ гъэцэкIэжьын Ioftshenха культурэм и Унэ рашилIагъэхэр?

Лышыхъэм мы Ioftygor инэпльэгъу зэрэrimыгъэкIыгъэм ишIуагъэкIэ федеральнэ програм-

мэу «Развитие культуры и туризма на 2013 — 2020 годы» ыкIи партиеу «Единэ Россиям «ипроектэу «Местный дом культуры» зыфиохэрэм ахагъафи, мыльку

къафатIупщиgъ.

Культурэм и Унэ тывэком, тльэгъурэр дгэшIагъо икIуугь. Тэри аш бэрэ тичахъез щытIагъэти, зытIагъээрэ джы зэрэхъугъэрэ чыгуумре уашьом-рэ язэпчэжъягъэ фэдгъэдагъ. Культурэм и Унэ ихудрукэу Бэрзэдж Светэ остыгъэхэр къызыхэгъанэм, дэпкхээр зэ-пэжъуухъэу, джэхашьом ты-кыщэу къытIихъуугь. Залым щызепэлтух театральнэ пхъэн-тэлкюхэм унэр къагъэцэракI, гулетыпI къашы.

Культурэм и Унэ ипащэу Тыгъужь Руслан къенэгъэ Ioftygo горэхэр Уджыху Алый

къифеччи. ТхыльеджапIэм ипащэу Мыгу Свети игушуагъу. Культурэм и Унэ дахэ зэрэхъу-гъэм ежхэм ялахъэу хэльым тышехъуаз. Ятлонэрэ къатIр эжхэм агъэцэкIэжьыгъ. Мощ фэдиз сурэтир къыпахи, дэпкхээр агъэцэкIэжьхи, агъэлэжьхи, сурэтихэр агъэкэбзэжьхи пальэжьыгъэх. Коридор къыхэ-шхом иджэхашьо, пчэхэр къагъэлгъэх, ягъусагъэх ягъэ-къэбзаклоу Нэхэе Свети, Цэй Разыети.

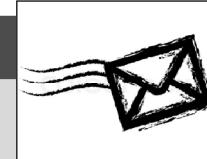
— Ти Лышыхъэ тиклуб Ioftyoshenха, къоджэдэсхэри зы-кифэрэзэхэр аш изакьоп, —

къыхегъяхъо Уджыху Алый. — БэшIагъэу художественнэ самодеяльтыстым хэт ныбжыкIэхэм зыщалъэн адигэ шуашхээр ялагъэп. Концерт къатын зыхукэ чылэ гүнэгъу-хэм къалахыщтыгъэ, къарамы-тыжьэу хуугъаагъэ. Бэмэ яль-иуагъэх, зыми къафишагъэп. Гъэрекло КъумпIыл Мурат зе-льэхъэм, сомэ мин 300 къафа-ригъэтIупши, нэбгырэ 24-мэ зыщальэн адигэ шьошэ даххэр афараагъядыгъэх.

— Джы къэнагъэри къесон, — зыпльыщхэ Ioftyoxhem ташгэгъэгуазэ тхъаматэм, — щагум дэт чыгъижхээр рядгэхыкыщтых. Ахэм тхъалэу къя-тэкъохырэр посычэхыгъэхэм ариуагъэ мэхъуш, унашхъэм къечхырэхырэ псыр армыкIожьэу къашхъарэчыши, унэ дэпкхээр егъеуцыных. Пхъэшье-бэжхээр лутхъыжынхэшь, чыиг шхъонтI лъхъэнчэ лъэпкхээр дгээтихъащтых. Ioftyoshenхэри гъэльэшыгъэнхэм культурэм и Унэ щылажъэхэрэр фэхъазы-рых.

НЭХЭЕ Рэмэзан.

Редакцием къатхырэ письмэхэр

Къоджэ Ioftygor

Ахэм сидигъуи афэгъэхыгъэх «Адыгэ макъэм» бэрэ кыфэтхэрэ гъэзетеджэу Дэджэхьаблэ Ѣыпсэурэ Хъут Якъубэ иписьмэхэр.

Якъубэ итхыгъэ сизеджэм джыри эз сиригъэгупшиагъ адыгэ къуаджэхэр зыфагъэкощтыгъэх Iэрыш хэу пындж тонн миллион къэхыхыгъэ-нымкээ зишIуагъэ къэкIонэу алощтыгъэм зэрарэу непэ къыхырэр гу-жъогъащэу къызэрагурыагъэр, ар бгъэтэрэзэхын, уахтэр зэкIэбгъэ-клюжын зэрэмьтэкIыщтыр. Уэконо-мист пхъешэнэ, уополитикишони ишы-клягъэп сшошы а лъэбэкIур хэуки-ногъэшху зэрэштыгъэр, щытхум лъыбэнэрэ пащээм «ягуетынгъэ», «ячыжъэрэпльагъэ» тикъоджэ даххэр эзрикIодылIагъэр къыбуруйоным фэш. Аш фэдэ гупшисэхэм уафещэ Якъубэ зыщыпсэурэ къуаджэм изы-

тетыгъэм игугъу къышы зыхукэ: «Мартэ Iушо Iутыгъэ мээшихом хэ-тэгъэ къуажаехэмрэ мыехэмрэ къызы-къэгъагъэхэкIэ, мэ IешIур тидэкли тшхъаштыгъы... Мэккуао тыкы-къыжы зыхукэ, Мартэ ипс къабзэ тыхахъэу зызыщыгъэпскыкIэ, мафэм къинэу тльэгъугъэр тшыгъупшэжьыщтыгъ. Тыгъэр къызыкIокыкIэ псыхом пахъэр къытыриху, а жыр пскэнимкээ Iэзэ-гъюу зэралорэм фэш кIэлэцIыкIухэр пчэдыхъым жыэу аш тшцалхэху, узы-фэе пцжъыр хэсэу щытIагъ. Джы зэкIэ зэхэкIыхъагъ, а чыпIэхэр зы-пльэгъухэрэ, гур мэузы».

Ары, ныбжыкIуа непэ альэгъуурэр зэрагъэпшэштыр зымышIэхэрэмкээ а

зэпстэуми мэхъанэ ямыIэнкIи хүн, ау нахыжхэмкээ зэрэмьтсынгъагъэр Якъубэ итхыгъэ къеушыхъаты. Етланы цыфыр гумыгъэфу щытM (Якъубэ аш фэдэ цыфыр къытIихъу), а зэп-стэур нахь къынжж къыщхъу.

Гъэзетеджэм лытэнэгъэшхо афишы-зэ ягугъу къешы яколхозыгъэу «Ок-тябрь» зыцIагъэм иштыхъу зытIагъэ лэжжэко хуупхъэхэм, аш ипэшагъэхэм. Ахэм ашыщых Хъэкэко Хъамед, Янэкъо Исхъакъ, Тыгъужхъэу Къас-полэт, Хъалид, ХъутIыж Нурбый, механизатор хуупхъэхэу Хъэпэе Юсыф, Джанхъот Юсыф, нэмыкIыбхэхэми.

Непэрэ мафхэм дэгьюу, дахэу ахэ-лъыри, зэхъокыныгъоу ныбжь зилэ

лым ыльэгъухэрэми осэшу аш афешы ыкIи къоджэдэсхэм ягумэкIыгъу къет-хы: «ТицIифхэр непэ къин хэтых. Краснодар кIорэ автобусыр тичилэ мафэм щэгъогто къыдахъэштыгъ. Джы Мыекуалэ уклоным пае уиамал къы-зэрихъуэу ПэнэжыкIуае унэсынышь, аш автобусым уштыхъан фае... Тигъогухэр дэих, чэшырэ тиурамхэр къэнэфхыхэрэл. НэмыкI чылагъохуэ зи-урамхэр нэфынхэу тлэгъухэрэм тя-хъуапсэ...»

Якъубэ итхыгъэ щигъэмисэрэп зы-пари, ау къоджэдэсхэм ягумэкIыгъохэр щыгъээзэгъэнхэм фэш зэдэ-лэжжынхэр, акылэгъу зэфэхъунхэр, хэ-кылгэхъэхэм алтыхъунхэр зэрэфаэр къы-хегъэшты. Тхъэм псайнуыгъэ къи-ует, Якъуб, уитхыгъэ къыщыпIэтыгъэ Ioftygor хэхэхэм ар зипшъэрльхэр анаэ та-радзэнэу тэгүгъэ.

**Зыгъэхъазырыгъэр
ЖАКИЭМЫКЬО Аминэт.**

Адыгабзэр щымыІэжьмэ, адыгагъэр кЛодыжьын

1925-рэ ильэсүү мэкьюогъум и 16 — 23-м Темир-Кавказ краицтыгъэм куушхъяч!эс лэпкъхэм якультурэрэ ягъесэнгъэрэ афэгъэхыгъеу конференции Ростов щизэхищэгъагъ.

Бээшэнгъашхоу Николай Яковлевым мы конференцием доклад шыхыаэу кышишыгъагъэм щыхигъеунфыкыгъагъ: «...найдэлъфыбзэм урымылжээшъунэу, хэбээ йофшап!эхэм лэнатэ кышишыамынэу, федэ кынфимыхынэу, урымыпсэушъунэу уенэгуемэ, аш изэтгээшэн егушуугъуа хуущт... хэбээ йофшап!эхэм найдэлъфыбзэмкэ зеращылжээшт амалым зегъеушомбгүйгъэн фе, ар ауштэу мышыгъэмэ, найдэлъфыбзэр пштэктэ хэхъон щыэп». Мы конференции шыпкъэм кышишыгъиэзэ Адыгэ хэкум гъесэнгъэмкэ отделым ипшэшгъа Сихы Сэфэрхий мырэущтэу кыхигъефгъагъ:

«...автоном хэкум иеджап!эхэм язэтгээштэхъанк!э мэхъинэшхо зи!эр бюджетыр, хэк!ып!эр, къек!уап!эр ары... Лъепкъыбзэм къэралыгъо йофшап!эхэм ифэшьшош чып!эр ашеубытыф, аш щы!ынгъэм зи пк!э щыри!эр, осэшо зи!ери, зыфашырэри урысыбзэр ары».

Мы гущы!эхэр сыйгу кызык!кыжыгъэхэр непэрэ тиофхэм ялхыгъэшъ ары. Ильэс 23-к!э тызэк!еэбжэхъем, гъэтхапэм и 10-м, 1995-рэ ильэсүү, Адыгэ Республика и Парламент ия XVI-рэ сессие щаштэгъагъ урысыбзэм адыгабзэмрэ Адыгэ Республика изэфдэ къэралыгъуабзэхэу. Адыгабзэм къэралыгъо статус зэрэртгъэм пае тиц!ыфхэр гушуугъагъ. Апэрэу адыгабзэм ыуасэ инэу кыа!ыгъагъ. Адыгэхэм ямызакъо, нэмийк! лъепкъеу тиреспубликэ щыпсэухэрэми адыгабзэр яшыпкъеу зерагъаш!еу аублэгъагъ. Политикэ лъэнэнкъомк! ар фитынгъашхо щыгъагъ. Конституцием ратхэгъагъ хэт щыщи адыгабзэр урысыбзэм фэдэу дэгъоу ыш!е хуумэ, лэнатэхэр йофшап!эхэм къацарапынхуу, республикэ и Лышихъе лэнатэ кыфагъэзэнни щыгугъыхэрээр щы!е хуугъагъах.

Адыгабзэр къэралыгъуабзэхъунын пае унашюм кыдильтэтштэгъехъ аэрэ ильэситфын кык!ыц! адыгэ къэралыгъуабзэм рашыл!ен фаехэр, ау политическе амалэу кытатыгъэм фэшьхъафэу зи унашюм щыщ дгъэцэк!ыгъагъ. Адыгабзэр нахь дгъэфедэнэу щы!ынгъэм зи эхъокыныгъе фэтшыгъагъ.

Адыгабзэр зэдгээш!эн тыфимытэу Урысыем унашюо зэгорэм кыдильтэтштэгъехъ аэрэ ильэситфын кык!ыц! адыгэ къэралыгъуабзэм рашыл!ен фаехэр, ау политическе амалэу кытатыгъэм фэшьхъафэу зи унашюм щыщ дгъэцэк!ыгъагъ. Адыгабзэр нахь дгъэфедэнэу щы!ынгъэм зи эхъокыныгъе фэтшыгъагъ. Адыгабзэр зэдгээш!эн тыфимытэу Урысыем унашюо зэгорэм кыдильтэтштэгъехъ аэрэ ильэситфын кык!ыц! адыгэ къэралыгъуабзэм рашыл!ен фаехэр, ау политическе амалэу кытатыгъэм фэшьхъафэу зи унашюм щыщ дгъэцэк!ыгъагъ. Адыгабзэр нахь дгъэфедэнэу щы!ынгъэм зи эхъокыныгъе фэтшыгъагъ.

Мыхъжьэу хуугъагъэ. Зэрдже-щтэхъэхъем зытетхэштэхъем кызэралыгъашхоу анаэ тетыштыгъе, адээп!ылхэу хуущтыгъе. К!элэеджак!ом иеджэн изытет янэ-ятхэри, к!элэеъаджэхэр лъиплжэштыгъе. Тхыльеджап!эхэм lof ашызыш!эхэрэри ахэм гъусэхшоу ялагъагъ. Театрам спектаклэ дэгъу кыгъельгъонэу кызык!ок!е, к!элэеджак!охэр зэхэтхэу ашшэхти, рагъеплыштыгъе, еплышк!ер колхозым е нэмийк! лъепкъеу зашк!ок! зи!эм рагъетштыгъе. Адыгабзэк!е альэгъу-

агъэпльэхъуух, арэуштэу ўюхэрэр ары тхъа-мыхъ!эхэр.

Нэмийк!ыбзэм къахэк!ыгъе гущы!эхэр ягущы!еухыгъэхэм ащаагъэфедэхэ зыхуук!е бээри имык!оу, адыгабзэк!е къалон амьльгъэхэу алошь макъэхэр альэхъу, ау, сэ сиеплык!ык!е, бээ щы!еп лъепкъыр зыфаер кыримы!ошынхуу. Ау лъепкъышом лъепкъ цык!ур хэпхъагъе хуумэ е зы лъепкъым зэрэтхыгъэр, гъэзетхэр зэрэхуутыгъэр, театрэм иартистхэр кызэрэгушы!эхэрэр, нэмийк!хэри, зэрэпсихъагъэхэр юшхъемэфэ Даутэрэ Н.Ф. Яковлевымрэ зэхагъеуцогъэгъе унашьхохэр ары. Гъэхъагъеу культурэмрэ гъесэнгъэмрэк!е ти!эр, п!опэн хуумэ, узэргуушон lof. Ау джы къежьагъэр бэ — тиалфавити мыхъунэу, тубзи тхъамык!е, адыгабзэр укъэбзигъэн феау ык!и тимышык!эгъэхъеу.

Бээр цыфхэм кызык!ара-тыгъэр яакылк!е зэдэгушы!энхуу, зэгурыонхуу ары нахь, гущы!эр апэу къаратгъагъэм тек!-темык!ымк!е зэш!онэнхуу, зэнэк!охуунхуу арэп.

Непэрэ мафэм кызык!ара-тыгъэр яакылк!е зэдэгушы!энхуу, зэгурыонхуу ары нахь, гущы!эр апэу къаратгъагъэм тек!-темык!ымк!е зэш!онэнхуу, зэнэк!охуунхуу арэп. Ау къэралыгъор зезищэрэ лъашхъэхэм яла-жъеу тон тльэк!ытэп, цыфхэм ялажьэп, ежь адыгабзэм илажьэп, зилажьэр тиц!ынэнгъ. Бээр к!одыштми къэнэштми зытегъэлгъэр лъепкъыр ары, хэгъэгү клоц!еу лъепкъыр зы-щыпсэурэм иэкономик. Лъепкъыр бээм фаемэ, кыгъэнэжъын ылъэк!ыт, аш хабзэри мылькук!е кыдээп!ыэмэ.

Адыгабзэм иегъэджэн джыдээм сыхат зытц! нахь тырамыгъэк!одэш!урэмэ, Адыгэ Республика иэкономикэ зыкырагъээтмэ, адыгабзэм иегъэджэн нахь агъэльзашын. Зэк! «сыйдагъ» зылоу зыгук!е иадыгабзэр шуу зылъэгъурэр зэк!о-уомэ, адыгабзэр к!одыштэп. Тызэджэн тхылы, журнали, гъэзети ти!эр. Щы!эр зэк!е дэгъоу тэжъугъэгъедэ, щымы!эм тыфэжъугъэлажь. Титхуаусыхэн нахь мак!е тэжъугъэш!, джыдээм кыддэмхуурэм ти-шыпкъеу тыфэжъугъэлажь, нахьышу тшыным пае.

Адыгэгү зи!эр, адыгабзэр мык!одынм пыльхэми, адыгэ хэбээ дахэу ти!эр к!одынм фэмье-хэми сык!ядж!: «Адыгабзэр щымы!эжьмэ, адыгагъэр к!одыжьын», арышь, тльэпкъи, тыб-зи, тихабзи къэтэжъугъэ-хуумэ!

Гъыш Нухь.

Филология шэнгъэхэмк! доктор.

Сурэтыр «Адыгэ макъэм» ихъарзынэц къыхэтхыгъ.

гъэр къарагъэотэжьыщтыгъе. Диктантхэм анэмийк!еу, изложениехэр, зэджахъэхэмк! сочинениехэр адыгабзэк!и урысыбзэкли арагъэтхыщтыгъех. Анахь дэгъоу тхыгъэхэм к!элэеъаджэхэр адрэ классхэм къаща-феджэштыгъех.

Джы цэшхохэр ялэхъу «олимпиадэхъэр», «фестивальхъэр» еджап!е горэм щыэрэулохъиц! щашы. Ау а «олимпиадэхъэр» заджэхэрэр джа диктант кызырк!оу ежь зэрыс классым к!элэеъаджэхэм щаригъэтхырэм зэрэтек!ыре закъор нэмийк! чып!е зэрацарагъэтхырэмрэ атхы зыхуук!е хэукононгъеу хашхыхэхэрэр к!элэеъаджэхэр ятус! ариложьз!е, аригъэш-тэрэзийжээ зэрэтхырэмре ары. Мы къэстхырэм мэхъане ямы-иу щытэп, мышынгъэр джа-хэр ары кызхэк!ырэр.

Адыгабзэр къэралыгъуабзэхъунын пае унашюм кыдильтэтштэгъехъ аэрэ ильэситфын кык!ыц! адыгэ къэралыгъуабзэм рашыл!ен фаехэр, ау политическе амалэу кытатыгъэм фэшьхъафэу зи унашюм щыщ дгъэцэк!ыгъагъ. Адыгабзэр нахь дгъэфедэнэу щы!ынгъэм зи эхъокыныгъе фэтшыгъагъ.

Адыгабзэр зэдгээш!эн тыфимытэу Урысыем унашюо зэгорэм кыдильтэтштэгъехъ аэрэ ильэситфын кык!ыц! адыгэ къэралыгъуабзэм рашыл!ен фаехэр, ау политическе амалэу кытатыгъэм фэшьхъафэу зи унашюм щыщ дгъэцэк!ыгъагъ. Адыгабзэр нахь дгъэфедэнэу щы!ынгъэм зи эхъокыныгъе фэтшыгъагъ.

Хабзэмрэ анахь саугъэт дэгъу щы!еу зыми кылоннэп, итлур ары адыгэхэр къэзигъэгъуан-гъэр. Аш фэдэ бээ лъап!е джы къитк!эхъухъэрэ сабийхэм мыхъаморэ зядгъашык!е, ахэр ибэм фэдэу къэтэгъанэх, илъесхэр зытеш!эхъе, ахэм агу къитфэрэлэе тилэжъэхшо пае къитфэрэзаджэ хуущтыгъе.

Цыфхэмэ, гъэсэгъэхъохэр эзрахэтхэу, ало адыгабзэр бээхэм анахъижъеу, изэгъэш!энхе къинэу, макъэхэр къэгъуа-хэу, бээ тхъамык!еу, щы!е-нгъэм имышык!эгъэхъеу, нахь бээ ныбжык!эхъеу, нахь къэл-гош!ухэр дгъэфедэхэм нахь дэгъоу. Ау аш фэдэ къэбэрхэм уядз!у хуущтэп. Адыгабзэр адрэ бээмэ анахъижъеу зылорэр адыгабзэм къыщтыхуу фэдэу къашегъэхъу, ау тыйдэшилэр ар зылорэр адыгаб-зэм ыныбжы, адрэ бээмэ аныбжы? Бээхэр цыфхэм зэхалхъагъэп, къаупушицы-гъэр, зэхэзийхъагъэхуу, тыйдэшилэр ашыгъя? Гущы!эхъем ахэхъагъэхуу тыйдэшилэр ашыгъя? Гущы!эхъем ахэхъагъэхуу тыйдэшилэр ашыгъя? Гущы!эхъем ахэхъагъэхуу тыйдэшилэр ашыгъя?

Адыгабзэр тхъамык!еу ти!эр к!одынм пыльхэми, адыгэ хэбээ дахэу ти!эр к!одынм фэмье-хэми сык!ядж!: «Адыгабзэр щымы!эжьмэ, адыгагъэр к!одыжьын», арышь, тльэпкъи, тыб-зи, тихабзи къэтэжъугъэ-хуумэ!

Гъэхъэгъэхъохэр и!эхэ зыхуук!е, аш ыбээ щыщхэр лъепкъ мак!эм ыбээ хильхэханхэ фе мэхъу, ау мыш дэжъым лъепкъыбзэм ишъуашхэр ептынхэ феау зэрэштыр бэмэ ашгъупш. Бээм къыхэхъэгъэ гущы!эм лъепкъ шуашэ ратыгъеу, лъепкъым ыштахъе зыхуук!е, ар лъепкъыбзэм щыщ хуульеу плытэн фе. Етланы урысыбзэм тхыгъэр урысыбзэм зытэйхэу щытэп. Филологхэм зэ-рагъэунфыгъэмк!е, джырэ урысыбзэм ипроцент 70-р нэмийк!ыбзэм къахэк!ыгъ. Адыгабзэм ипроцент 50 фэдизири джащ фэд. Арышь, нэмийк!ыбзэм къыхэки адыгабзэм зэрэхъу гъэм пае аш лъепкъыбзэр ек!одылп!эштэп, егъэльгъя-щуу щымытмэ. Сыд пае тимэ-зац!эхъу зэк!эмэ агъэфедэштыгъэхэр зэблахуухи, тыйдэшилэр тхъамык!е ашыгъя? Гущы!эхъем ахэхъагъэхуу тыйдэшилэр ашыгъя? Гущы!эхъем ахэхъагъэхуу тыйдэшилэр ашыгъя?

Адыгабзэм иегъэджэн джыдээм сыхат зытц! нахь тырамыгъэк!одэш!урэмэ, Адыгэ Республика иэкономикэ зыкырагъээтмэ, адыгабзэм иегъэджэн нахь агъэльзашын. Зэк! «сыйдагъ» зылоу зыгук!е иадыгабзэр шуу зылъэгъурэр зэк!о-уомэ, адыгабзэр к!одыштэп. Тызэджэн тхылы, журнали, гъэзети ти!эр. Щы!эр зэк!е дэгъоу тэжъугъэгъедэ, щымы!эм тыфэжъугъэлажь. Титхуаусыхэн нахь мак!е тэжъугъэш!, джыдээм кыддэмхуурэм ти-шыпкъеу тыфэжъугъэлажь, нахьышу тшыным пае.

ТиЮБИЛЯРХЭР

ЦыкIу Мурат: «Зыфэсийагъэри, сыицызгъаIэрэри сильэпкъ»

«Цыфынам пае цыфыр къэхъугъ» ало. Мы гупшисэр зыки зыщымыгъупшэхэрэм ашыщ коммунистэу, тофшлекошкоу ыкли цыиф зэфэ хвалэлэу ЦыкIу Мурат. Мэзаем и 23-м мы лыр къзыыхъугъэр ильэс 80 хъугъэ. ИтепльэкIи аш фэдиз ептыштэп: ІэпсынкIэ-льэпсынкI, акыл чани, гульйтэ ини хэль. Тыфэльяло тапэкIи зытетым кыкIимычэу, псауныгъэ дахэ илэу тынчэу щыIэнэу. Бэ зыльэгъугъэу, бэ зышIэрэ нахыжь үшыр мы мафэхэм тигъэзет ихъакIагъ.

— Мурат, уиильэс-хэм уарыплэжьэу бэрэ къыхэкIа, сид чыпIэхэр ара анах гукIэ укъызыщиуцу-хэрэр?

— Гур чьэр, аш уздищэштэр къэпшлэнэу щигтэп, ау нахь чъерыхъир щыIэнэгъэр ары. Непэ фэдэ мэфэ иным, ильэс 80 ныбжымын сыйкеси-щими, пкыххаплекIе слъэгъугъэми, сшошь хъуныгъэп, «шы-кур» сэло.

ЦыкIу Мурат мэзаем и 23-м, 1938-рэ ильэсем Тууцожь районом ит къудажу ЕдэпсыкIуае къызыыхъугъ. Янэ-ятэхэр лэжьекIагъ, зэшыпххуитурэ зэшиблырэ хъущтыгъэх, псау къенагъэр нэбгыри 5. Ятэ къышIэжьырэп, янэ колхозым кло-щтыгъэ. Чылэ зэгурийожь ялагь, цыфхэм халэл-гукIэгъу инэу ахэллыгъэр щыгъупшэрэп. ИцыкIугъом пцэнагъэ, лъеп-циагъэ, ау янэ ялти ыгъэнэ-тупциагъэхэп.

Пшызэ паромымкIе икъихэти, нэфыльэр къэмьльэгъуягъэу, лъэсэу бэдзэрим екүштыгъэх, аыгъхэр къашети, ахьщэ тэкIоу клахыгъэр янэ гушозэ къифахъыжыщтыгъ.

Хъумэджийгъэхъунэр джэгуплэу ялагь, ау сыхват нахыбагъэп аш тырагъэкIуадэштыгъэр, гъэцэкIэнхэр уна-гомкIе ялагьэх.

Ильэси 6 ынбыжьэу гъунэгъу клахэхэу еджаиплэм ежьагъэхэм салэм къыхаши Мурат здашагь, джауштэу аш чэхханэу хъуль. Еджеэри унэгъо юфири григэ-куоу эсэгъагь. Ильэсипшэ чылэ-м щеджагь.

Еджеэри, гъэсэнгъээм нахь афэшагъэ зыхъугъэр я 7 — 10-рэ классхэр ары. Едэп-сыкье гурыт еджаиплэм хэшпыкыгъэ закIэу кэлэгъэдже дэгъухэр щырягъэх: Бэрзэдж Соне, ЦуукI Налбай, Хъунэго Джумалай, Набэкью Кемал, Юрий Зыковыр, нэмькIхэри. «Ахэм амышIэрэ щыгъагъэп, егъэджекIэ-шыкIи, пшуныгъэ хабзи алэкIэллыгъ. Уяхъопсэн-нэу, уакырыллынэу цыиф дэ-

кини алъэгъугъ, ау цыифхэм язэфыщы-тикIе дах къызэтэ-зигъэнагъэхэр, зэр-чилэу аплыгъэх, къа-фэгумэкIыгъ.

НыбжыкIэхэр еджэн фэлэгъэх, институтхэм ачIэхханхэм кэлхю-псыштыгъэх, ау амал щымылэр лъэпмэгъэ-кIуагь. Джыре фэдагъэп а уахътэр, етланэ ушъузэбэ клахэмэ, уз-дэкIоштыри, пшыхыщы-ри, ахьщэр къыздикIы-щтыри кыдэгэлтигэнхэ фэягъэ. ЦыкIури гъэ-зетхэм арьт мэкъэгъэ-лихэм ренэу яплы-щтыгъ ыкли Таджики-стан ит къалэу Ле-нинабад дэт политех-ническэ техникумыр къыхихыгъ, аш стипен-диу къащаратырэр нахыбагь. КIуагъэ, чэ-хъагь, къуухыгъ. Еджеэфэ, зыгъэпсэфыгъо уахътэу къыдафэрэм юф ышшэштыгъэ, геологическэ экспедициихэм

уран къычIэхыпIэм мастерэу юф щишигъ. Етланэ дээ къу-лыкIум кIуагъэ, ильэсисэх къэ-тигъ. А уахътэм пчыхъэрэ курс-хэм клоэ, институтын зэрэ-чэххаштэй зыфиэхъазырыгъ, аш нэмькIэу, партийнэ еджа-плэр къуухыгъ, партием аш-тагь. КъуулыкIум үүж, Новочер-кассэ политехническэ инсти-тутын чэхъагь, ау ильэрэ щеджагъэу, Краснодар политехническэ институтын зык-ригъэгъэхъыгъ, ябынхэм нахь апэллагъэу. Амалэу щыгъэмкIе клаалэр ахэм адеалэштыгъ.

Ауээ, ныбжыкIэ зэхашIэхэм нахь къаутIэсхыгъ. Насыпэгъу къыфэхъугъэр КIэмгүе щыщэу, кэлэгъэдже, Лышэмэ япхью Бэл ары.

Унагъор шэгъошту-ыгъы-гъошту дэдэп, а зэкIэми угукIи пшыхъэки уафэгъэзэгъэн фае. Ау Мурат егъашIэм юфын зышидэягъэп. Инженер сэнэхъатыр илэу 1968-рэ ильэсем иунагъокIэ МыекIуапэ юф-шлаплекIэ къагъэгогъагь, тхы-лъыпIэ-картоныш комбинатын ильэс 3,5-рэ ТЭЦ-м инженерэу юф щишигъ. Аш ыужым ильэс 17-м редукторыши заводэу рагъэжьагъэм, аш иди-ректорэу БайкIуэ Аскэрбий риэгэллагы, энергетик шхыкIаэу щылэжьагь. «А лъэхъаныр ары анах сыйкIэ сыйгээтхъагъэу, юфшлекIэ амалыр къызысIэкIэхъагъэу, зэкIэ производствэми зыкызедгээштыгъэу, хэгэ-

Ильэси 6 — 7-м къызыуб-лагъэу псыхъэ, пхыхъэ кIоу, мэкIу еоу зэрэштыгъэр къелотэхъы. Ильэсхэр гъуй-сыгъэх: мэзир шхыныгъохэмкIи пхъэмкIи ѢэпIэгъушкоу ялагь. Нахь такырыло зэхъум, мы, къужьы, маркIо къаугъохэти,

хагъэх, сэри еджэпIэшхом си-щеджэмэ сшошгъо лъэшэу мэхъу», — къелотэхъы Мурат.

А лъэхъаныр, къызэрало-жырымкIе, хыльагъэ, еджаиплэр къэуухымэ еджэнэир лъыбгъэ-клоэнэу амал уиэн фэягъэ. Заом, гъаблэм къахиубытагъэх,

клоштыгъ, къушххэ лъагэм адэкIоягъ, бзыуцифи къуугъо-игъ, ябынхэм агъэфедэнэу къафищэу къыхэкIыгъ.

ЕджеэфкIэ зэкIэ Гурыт Ази-ер къыкIуагъагь, техникумыр къызеухым юфшлаплекIэ Турк-мением агъэкIуагь, мэзищре

гушхоу СССР-щтыгъэм икъэ-ле инхэр зэкIэ къызысIууха-гъэхэр, зысшагъэхэр. Сыда пломэ ахэм сиоф япхыгъеу щытыгъ, — elo Мурат. — Заводын идиректор ыфорэм емы-пцыхырые цыиф үш гъэсэгъягь, Тхъэм джэнэтыр къырет». Ренэу общественнэ юфыгъохери ыгъэцакIэхээз къырыкIуагь, партрганизацием заводынкIи ипэшагь. Зы мафэ горэм Бжэ-мыхъу Борисэ Iулагъ, зипэ-щэ объединение «Коопконди-терпром» зыфилорэм ыщэжьы шоигъоу, специалист ящыкIа-гъети, къельэгъу, къыригъэшуу, а юфшлаплэм куагъэ, ильэс 11-рэ аш юф щишигъ.

Юфшлэнэмрэ унагъомрэ зэдэхыгъошту дэдэу щымыт-ми, ЦыкIум къэралыгъомкI, унагъомкIи сидигъуи фэлъэ-кыштыр ышшээ къырыкIуагь. Зэралыгъэм тетэу, Хэгээгур, ильэпэ зыпишынхэ щыгъагъэп. Яльфыгъэхэу Заремэрэ Юрэ-рэ аплыгъэх, рагъэджаагъэх, ап-шээрэ гъэсэнгъэхэр ялх, ялоф ашэлэ. Түми унагъохэр ашлагъэх, джы нэнэ-татэхэр тынчых. АльэкIырэр афашэ, япхъорэльф цыкIу Рузанэ унагъо ихъагь. КIалэри, пшашьэм иер, студ-ент. ЯкIалэ шъээжьыиту ил, ахэр джыри еджаиплэм я 7-рэ ыкли я 2-рэ классхэм ары-сих нылэп. Ахэм зэраахаюу, зыэрэлэтийрэр ары Мурати, Бэли гугъэ къязытэу щыгъэш ашлонгъо зышигъэрэр.

Мурат хэгъэгур, лъэпкыр ильялхэх. Еджаагь ыкли епшагь. Дээм къуулыкIур ильэсисэх щихыгъ, унагъо ёшагъ, унэ ёшагъ, чыгхэр ыгъэтысыгъэх, бынхэр ыпгууцэх.

— Сыда джыри ахэм къахэгъэхъо-жыштыр?

— Сыщээфэ сферъэкIырэр сильэпкь ыкли цыифхэм афэс-шэшт. ДачэхэмкIэ, сиунэ зыдэшшиэмкIэ, тхъаматэу си-щытыгъ ильэс заулэрэ. Псыры-кIуагъэхэр апэрэу урамтумэ, сид ишыкIэми, арысшагъэх, гъогхэр нахьшыу зэрэшты-щхэм сыйпильгъ, электричест-вэр ящэлэгъэнми сыхэлэжьагь, а зэкIэ халэлэу, зафу афэз-гъэцэкIагь, шлоу пшагъэр ары ухэтэми къэнэжьыштыр ыкли агуу укъызэрэкIыжьыштыр.

— Мурат, укъы-зыхъугъэ мэфэкI дахэмкIэ тыпфэг-шу, псауныгъэ илэу, уиунэгъо дахэ, уильтэпкь уадатхъэу бэрэ ущыгъэнэу пфэтэло.

МАМЫРЫКЬО Нуриет.

Псы спортыр

Псауныгъэр щагъэпытэ

Адыгейим фашист техаклохэр рафыжьхи шыхафит зашыжыгъэр ильэс 75-рэ зэрэхъугъэм фэгъэхыгъэу спорт есынмкэ республикэм зэнэкъоку Ѣыкъуагъ.

Аныбжхэм ялтытыгъэу купи 6 хүхэрэ кэлэцыкъухемрэ ныбжыкъухемрэ апэрэ чыпшэхэм афэбэнагъэх. Анахыкъухэхэ 2010 — 2012-рэ ильэсхэм къэхъугъехэр нахь клагъегушунхэм фэш хэшхъафыкъигъэу зэйкъигъухэм ахагъэлэхъагъэх.

Есынмкэ псауныгъэр зыща- тъэпытээр спорт Унэшхуу Мье- куапэ дэтым зэнэкъокуу гэ- шэхъонэ Ѣызэхашагъ. Адыгэ Республиком физкультурэмкэ ыкы спортымкэ и Комитет икъу- тамэ ипащэу Къохъужь Рустам псы спортым Ѣызэулагъехэм къафэгушуагъ, гэхъагъэхэр ашы- нэу афиуагъ.

Теклоныгъэр къыдэзыхыгъэхэу дышэ медальхэр зыфагъэш- шошагъэхэр: Иван Дешкин, Ирина Шевченко, Валерия Жаркова, Нэхэе Кирилл, Рудольф Аванесян, Богдана Дубровина, Мак- сим Шоруда.

Апэрэ чыпшэ къыдэзыхы- щыгъэр язэрэмгыгашау кэлэц- цыкъухэр есыштыгъэх, — къафатэ спорт Унэшхом ипащэу Нэсыф Аскэрбайрэ ашт игуадзэу Гъою Русланэр. — Гу къабзэкэ текло-

ныгъэм уфэбэ- нэн зэрэфаэр кэлэеджаклохэм дэгъоу къагурэо.

— Тигуапэу кэлэцыкъухэм тоф адэтэшэ, — зэдэгүш- гэгэур лягъэ- клюатэ тренер- хэу Дарья Мариевскаяярэ Анатолий Шев- ченкъэрэ. — Апэрэ мафхэм псым хэхан- хэу Ѣынэштыгъэхэр непэ тек- лоныгъэр зэнэ- къокуум къы- Ѣыдэхыгъэнем пылых.

Ны-тихэм анахьэу къыха- гъэштыгъэр якъалэхэр спортым Ѣызагъэх зэрэхъугъэхэм иштуагъэх япсауныгъэ зэрэгэпытээрэх ары.

Ятлонэрэ чыпшэхэр зыфагъэ- шошагъэхэм ашыщих Мария Го-

довниковар, Нэхэе Анастасие, Святослав Полинир, Александр Рассказовыр, Жозефина Юзеф, шүхъафхэри.

Хагъеунэфыкъыре чыпшэхэр къыдэзыхыгъэхэм Къохъужь Рустам

рамэ Нэсыф Аскэрбайрэ зэхэ- щаклохэм ацэкэ афэгушуагъэх, шүхъафхынхэр аратыжыгъэх.

Сурэтым итхэр: зэнэкъокуум чанэу хэлэхъагъэхэр.

Дзюдо

Зиушомбгъунэу фэтэло

Дзюдомкэ ветеранхэм язэнэкъокуу апэрэу Мье- куапэ Ѣызэхашагъ. Новороссийскэ, Ермэлхъаблэ, Туапсэ, Воронеж, Адыгейим ябэнаклохэу ильэс 35-м зыныбжь къэхъугъэхэр алтырэгтым Ѣызэулагъэх.

Хэгъэгум иухумакло и Мафэ тофтхъабзэр фэгъэхыгъагъ.

Олимпиадэ джэгунхэм дышэ медальхэр дзюдомкэ къащидэзыхыгъэу Владимир Невзоровым ыцэ зыхыре спортымкэ зэтгээпсихыгъэу Мье- куапэ дэтым зэнэкъокуу Ѣызэхашагъ. Адыгэ Республиком физкультурэмкэ ыкы спортымкэ и Комитет итхаматэу Дэгужые Мурат, спорт Унэшхуу «Ошутенэм» ипащэу Джармэко Юсыф, спортымкэ дунэе класс зиэ мастерэу Klyae Хазэрэт зэхахэм къызэрэштигыгъэу, бэнаклохэм якъалэгъум гэхъагъэу спортышхом Ѣашыгъээм тэгъэгушо. Адыгейим ибэнаклохэм медалэу къыдахыгъээм фэдэз зыфамыгъэшошгээ къэралыгъо пшыгъэхэр дунаим тетых.

Республикэм физкультурэмкэ ыкы спортымкэ кэлэцакло зыфхэгъэ зэнэкъокуу ильэс къэзэхашэ зэрэштоигъор льэшэу тигуапэ. Дунэе турнир хъущтэу къытэзыгъэхэри къаҳакыгъэх.

Зэукигъухэр

1962 — 2972-рэ ильэсхэм

къэхъугъэхэм язэулагъэхэр: Шэумэн Руслан, кг 60, Анатолий Юровский, кг 65-рэ, Шыбыхъо Руслан, кг 71-рэ, Нэнхиж Азэмат, кг 78-рэ, Игорь Куров, кг 86-рэ, Евгений Тертычный, кг 95-рэ, Набэко Байэт, кг 95-м къехь.

Ятлонэрэ ыкы ящэнэрэ чыпшэхэр зыхыгъэхэм ашыщих Геворг Атоян, Едыдж Аслан, Шыцуухъэ Нурубый, Зэфэс Рустам, Мэрэтыкъо Мухъарый, Жанэ Руслан, Мэлэхъо Руслан, Кыкъ Эдуард, Бъуашэ Зураб, Къязый Заур, Шыцуухъэ Руслан, Нэмитээко Аслан, Юрий Пчелиныр, Хъабэхъу Азэмат, Хъасаныкъо Айдэмый, Дэргушъэо Адам.

Липаридзэ зэшхэр зэрэзбэ-

ныгъэхэр, Новороссийскэ къи- кыгъэ Евгений Тертычнэм илэпэ- лэсэнгъэ, Воронеж Ѣыпсэурэ Юрий Пчелиным, Туапсэ ибатырэу Анатолий Юровским, нэ- мыкъихэм ябэнаклохэм тафэрэз, шоу Ѣылэр къадэхъунэу афэтэо.

Нэклиубгъор
зыгъэхъазырыгъэр
EMTIVIL Нурбый.

Зэхэзыгъагъэр
ыкы къыдэзыхыгъэхэр:

Адыгэ Республикэм лъэпкъ Иофхэмкэ, Икъыб къэралхэм ацы- псэурэ тильэпкъэгъу- хэм адырэз эзпхын- гъэхэмкэ ыкы къэ- бар жыгъэхамал- хэмкэ и Комитет Адресыр: ур. Кре- стяинскэр, 236

Редакциер
зыдэшыэр:
385000,
къ. Мье-куапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
Редакцием авторхэм
къаихыэр А4-кэ заджэхэр тхъапхэу
зипчагъэхэ 5-м
емыхъухэрэ ары. Са-
тырхэм азыфагу 1,5-рэ
дэльэу, шрифтыр 12-м
нахь цыкунэу Ѣытэп.
Мы шапхъэхэм ади-
мыштэрэ тхыгъэхэр
редакцием
зэкгэгъэложых.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушихыты-
гъэр:
Урысые Федерации
хэутын Иофхэмкэ, телерадиокэтын-
хэмкэ ыкы зэльы-
Иссыкэ амалхэмкэ и
Министерствэ и
Темир-Кавказ
Чыпшэгъэри-
шап, зэраушихы-
тыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщаушихытырэр
ООО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мье-куапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Зэкхэмкэ
пчагъэр
4816
Индексхэр
52161
52162
Зак. 381

Хэутынм узчи-
къэтхэнэу Ѣыт уахтэр
Сыхъатыр
18.00
Зыщаушихыты-
уахтэр
Сыхъатыр
18.00

Редактор
шхъаэр
Дэрбэ Т. И.

Редактор шхъаэр
игуадзэр
Мэшлэкъо С. А.

Пшъэдэжыкъ
зыхырэ секретарыр
ЖакИмыкъо
А. З.